

Nasjonalt geodataråd – referat fra møtet 14.november 2017

Møtet fant sted hos Meteorologisk institutt, Henrik Mohns plass, Oslo – kl. 9.30 - 15

Tilstede:

Alvhild Hedstein (rådets leder), Anne Cathrine Frøstrup (Kartverket), Jens Sunde (Meteorologisk institutt), Bjørn Bjørnstad (Miljødirektoratet), Geir Hansen (Geodata), Jørn Rolfsen (Landbruksdirektoratet), Mona Høiås Sæther (Trondheim kommune og Geoforum), Morten Smelror (NGU) og Christine Korme (Abelia), Kirsti Slotsvik (Kystverket), Tore Brenden (FMGT)

Forfall: Harald Danielsen (Arendal kommune), Gyda Grendstad (Statens vegvesen), Ellen de Vibe (Oslo kommune, PBE), Jon Lea.

Fra Meteorologisk institutt (fram til og med sak 17/2017): Roar Skålin, Bruce Hackett, Inger Hanssen-Bauer

Fra Forsvarsdepartementet (sak 21/2017): Mads Halle Olsen

Fra Kartverket (sekretariat): Erik Perstuen, Arvid Lillethun, Kåre Kyrkjeeide og Sissel Skovly

Velkommen til meteorologisk institutt

Rådets leder ønsket velkommen til møtet, og takket Meteorologisk institutt for at de ville være vertskap for møtet.

Direktør Roar Skålin ønsket velkommen til Meteorologisk institutt og presenterte instituttets ansvar og oppgaver. Deretter presenterte Bruce Hackett instituttets satsing innen dataforvaltning av dynamiske geodata som instituttet jobber med. Instituttet ønsker å invitere til et samarbeid om forvaltning av dynamiske geodata og vil forberede dette i 2018. Geonorge mangler gode løsninger på dette området i dag og mulige samarbeidsløsninger bør følges opp framover.

Roar Skålin, direktør Meteorologisk institutt

Organisering og oppgaver

Se presentasjon «171114-Geodataråd-Roar Skålin.pdf»

Bruce Hackett, fungerende avdelingsleder Hav og is

Forvaltning av dynamiske geodata ved MET

Se presentasjon «Nasjonalt-geodatarad-MET-20171114-Bruce Hackett.pdf»

Sak 17/2017 Geodata som støtte for klimatilpasning, Meteorologisk institutt

Inger Hanssen Bauer, leder Norsk Klimatjenestesenter

Datagrunnlag for klimatilpasning

Se presentasjon «20171114_Inger Hanssen-Bauer_Klimaservicesenteret.pptx»

Inger Hanssen Bauer presenterte Norsk Klimatjenestesesenter og hvordan det jobber med å «oversette» klimaforskningsresultater for å beregne fremtidsklima i Norge. I forbindelse med «Klima i Norge 2100» er det gjort tilgjengelig et betydelig kunnskapsgrunnlag – også kartinformasjon.

Rådets leder takket for svært nyttige og interessante innlegg.

Sak 18 /2017 Referat fra forrige møte (30. august 2017)

Referat ble godkjent.

Informasjon fra KMD v/Alvhild Hedstein:

- Geodatastrategi:

KMDs politiske ledelse har karakterisert møtet med leder av Nasjonalt geodataråd og leder av Samordningsgruppen som fant sted 9.oktober som nyttig. KMD mener at utkastet til strategi som departementet mottok i februar er et godt dokument og KMD er opptatt av at det skjer en god framdrift med videre utvikling av handlingsplanen for strategien med utgangspunkt i gjeldende rammevilkår. Det er fortsatt litt uklart hvordan KMD vil jobbe videre med tiltak som sorterer under hovedmål 4 i strategien knyttet til rammevilkår.

KMD melder at det arbeides med flere strategier for å styrke Norges posisjon i digitaliseringen og å møte nye utfordringer. KMD vil se disse litt mer i sammenheng og hvordan utkastet til geodatastrategi vil gripe inn i flere andre områder. KMD har også tydeliggjort dataeieres ansvar på geodataområdet i digitaliseringsrundskrivet.

- Pågående forskriftsarbeid relevant for plan- og geodataområdet.
 - Endringer i kart- og planforskriften vedr planregister, årsrevisjoner og arealformål (har vært på høring og vil bli iverksatt senest 1. januar 2018)
 - Utfyllende forskrifter i Kart- og planforskriften om planoppstart (har vært på høring og vil bli iverksatt senest 1. januar 2018)
 - Endringer i veglova og ledningsforskriften som gjelder tilrettelegging for bredbånd. (Samferdselsdepartementet)
 - Utfyllende forskrift til pbl om sentral godkjenning av planforetak (sendt på alminnelig høring med høringsfrist 29. januar)
 - Redaksjonelle endringer i matrikkelforskriften for tilpasning til ny eierseksjonslov
 - Oppstartet arbeide med forskrift om opptak, bruk og spredning av sikkerhetsgradert informasjon om bunnforhold. (Forsvarsdepartementet)
- Det foregår en omorganisering av Planavdelingen i KMD og utlysningen av lederstillingen i kart- og planseksjonen som ble gjort tidligere i høst, er trukket tilbake til dette er på plass. Nåværende leder i seksjonen, Kari Strande, fortsetter inntil videre.

Leder av rådet opplyste om at rådsmedlem Ellen de Vibe fra Oslo kommune (ikke tilstede i møtet) hadde sendt inn en presentasjon tilknyttet sak 20/2017 og 23/2017 som er gjort tilgjengelig i prosjekttrommet.

Sak 19 /2017 Økologisk grunnkart – kunnskapsløft på natur

Bjørn Bjørnstad, Miljødirektoratet

Se presentasjon «geodataråd- 141117- øg-Bjørn Bjørnstad» og bakgrunnsnotat

Presentasjonen kort oppsummert:

Bakgrunn for å etablere økologisk grunnkart er for å få et kunnskapsløft om natur og en mer helhetlig og samordnet metodikk for innsamling, forvaltning og presentasjon av økologisk informasjon.

Utgangspunkt for arbeidet er Meld. St. 14 (2015 – 2016) Natur for livet, Økologisk grunnkart og KLDs kunnskapsstrategi. KLD ser for seg å tildele midler fram til 2020 og arbeidet ledes i et samarbeid mellom Miljødirektoratet og Artdatabanken.

Miljødirektoratet er fornøyd med at programmet er startet, men stiller spørsmål om den kortsiktige finansieringsperioden kan ha medført for dårlig tid til å legge en god kartleggingsstrategi.

Foreløpig er ingen data publisert fra prosjektet. Det som skal etableres er et rammeverk for kartlegging og tilgang til data og karttjenester. Standardiserte data og tjenester skal publiseres i Geonorge.

Kommentarer/spørsmål fra Rådet:

- Fra kommunene stilles det spørsmål om involvering og deres rolle i datainnsamling og videre forvaltning av datainnholdet (primærdata som skal støtte lokale og nasjonale behov).
- Hvilke konsekvenser har det hatt at økologisk grunnkart ikke er etablert?
Det kan tas beslutninger for eksempel knyttet til utbygging basert på feil beslutningsgrunnlag. Kommunene trenger kvalitetssikrede karttjenester som må inngå i DOK.
- Mye manuell kartlegging – det bør finnes mer effektive metoder?
Det testes ut bruk av droner og bruk av satellittdata.
- Nasjonalt geodataråd bør behandle behovet for en kartleggingsstrategi. Sektorer må i denne type programmer samhandle og prioritere sammen. Mulig tiltak i forbindelse med nasjonal geodatastrategi.

Vedtak:

Geodatarådet tar presentasjonen til orientering og vil følge opp behov for videre arbeid med anbefalinger om kartleggingsstrategier som legges til grunn for denne type programmer.

Sak 20/2017 Geonorge

Arvid Lillethun, prosjektleder Geonorge (Kartverket)

Se presentasjon «Geodatarådet_Geonorge_nov14_2017-Arvid Lillethun.pptx» og bakgrunnsnotatet

Presentasjonen kort oppsummert:

Det ble gitt en kort orientering om pågående brukerundersøkelser i Geonorge og noen foreløpige konklusjoner basert på disse. Videre ble det klarlagt hvor Geonorge er juridisk forankret eller benevnt i strategier o.l. som nasjonal «felleskomponent».

Nasjonal geodatakoordinator påpeker et ønske om at krav om bruk av Geonorge må tydeliggjøres i relevante regelverk og forskrifter.

Kommentarer/spørsmål fra Rådet:

- Det oppleves at det fortsatt ikke er klart hvorfor bruk av Geonorge ikke er så omforent som den burde være.

Vedtak:

Geodatarådet ber om en analyse av i hvilke tilfeller og hvorfor vesentlige etater velger å ikke bruke den nasjonale geoportalen til distribusjon av egne data eller som kilde for integrasjon av tjenester i distribuerte løsninger til neste møte.

Sak 21/2017 Graderingsregimet

Rådets leder ønsket Mads Halle Olsen velkommen. Brenden innledet, før Mads Halle Olsen fikk ordet.

Mads Halle Olsen, juridisk avdeling Forsvarsdepartementet

Orientering om arbeidet med Informasjonskontrollloven og det pågående forskriftsarbeidet

Se presentasjon «Presentasjon - Nasjonal geodataråd-Mads Halle Olsen.pdf»

OBS: I slides 10 i presentasjonen (angivelse av sikkerhetsgradering) er det uteglemt at denne gjelder for 30 meter og dypere.

Presentasjonen kort oppsummert:

Bakgrunn for Informasjonskontrollloven som trådte i kraft 1. oktober 2017 er endringer, opphevelse og innføring av andre lover (Lov om forsvarshemmeligheter og midlertidig lov om beskyttelse av geografisk informasjon). Det har vært en balansegang mellom å vektlegge nasjonale sikkerhetsbehov (primært informasjonsoverlegenhet tilknyttet ubåt og minekrig) opp mot det siviles informasjonsbehov for bunnforhold (en rekke formål blant annet knyttet til ressursutnyttelse og næringsformål).

Forbudene i loven vil konkretiseres i forskrifter.

Forskrift om kontroll med informasjon innsamlet ved luftbårne sensorsystemer er ferdigstilt. Forskrift om opptak og annen bruk av informasjon om bunnforhold (arbeidstittel) er under arbeid. Denne vil trolig konkretisere arbeidsfordelingen mellom Forsvaret og Kartverket hvor Kartverket tillegges en rolle som søknadsbehandler. Forskriften blir trolig supplert av et forvaltningsregime (tillatelser, veiledere mv.) Planen er at denne skal ut på høring i første kvartal i 2018.

Kommentarer/spørsmål fra Rådet:

- Lovverket til nå har vært uklart og vanskelig å forstå. Det er avdekket flere ulovlige hendelser hvor det ikke er søkt om tillatelse til å kartlegge, søke osv på havbunnen. Det er viktig at ny lov og forskrifter er klare både når det gjelder saksbehandling og tolking, og at ulovligheter unngås pga misforståelser.
- Avslag må begrunnes godt.

- Det kan bli utfordringer ifm anbudsrunder hvor noen ikke kvalifiserer til å få tillatelse. Her må det sertifiseringsordninger på plass.
- En utfordringen ifm luftbåren datafangst da det er mange utenlandske selskaper som opererer i dette markedet.
- Det kan bli en utfordring at det inntil 30 meter er tilgjengelig detaljerte data, mens det dypere er tilgjengelig mindre detaljerte data (50x50 meters grid). I overgangen mellom detaljerte og mindre detaljerte data kan det oppstå nye «problemer».
- Hvordan skal nye aktører og muligheter som crowdsourcing og høyoppløslige satellittbilde håndteres.

Vedtak:

Geodatarådet tar presentasjonen til orientering.

Sak 22/2017 Informasjonssikkerhet – Digital sårbarhet

Utgikk grunnet sykdom. Sak på neste møte 13.februar 2018.

Sak 23/2017 Nasjonal geodatastrategi

KMDs behandling av strategien er referert under sak 18/2017

Innspill fra Rådets medlemmer på rammebetingelser og finansiering av geografisk infrastruktur

- Det ligger stor bekymring i usikker finansiering til etablering av grunnlagsdata. Medfinansieringsordningen til Difi fungerer til sine formål, men det er ikke en ordning som kan gi forutsigbar finansiering når det gjelder grunnlagsdata. Kan vi bidra til å utvikle målbilde for en ny modell for medfinansieringsordning?
- Som eksempel nevnes det at manglende geologiske kartlegginger og finansiering til denne kan føre til at Norge taper store industrioppdrag.
- Det må legges til grunn finansieringsordninger som sørger for mer åpne data. Dagens finansieringsmodell som er en miks av inntekter fra salg av data og tildelte midler er ikke heldig.
- Rammebetingelser må inn i strategien igjen. Dette er en tverrsektoriell utfordring hvor alle er opptatt av at autoritative data har finansiering i ordnede og forutsigbare former. Det er viktig å ikke spenne beina under det vi har klart å bygge opp fram til nå.
- Hver sektor sin budsjettthorisont medfører for lite langsiktighet
- Gevinstrealiseringsplaner er et viktig område og vil legges til grunn for nye tiltak. Nyttig med å synliggjøre verdiskapning gjennom en oversikt på brukergrupper, hvilke data som mangler, hvilke midler som må brukes hvor og hvilke aktører tjener på tiltaket. Medfinansieringsordningen bygger eksempelvis på denne typen gevinstrealiseringsplaner.

Vedtak:

Nasjonalt geodataråd sender svarbrev til KMD basert på innspill i møtet om at hovedmål 4 må tas inn i nasjonal geodatastrategi igjen.

Sekretariatet lager et utkast som går på høring i Rådet før utsendelse.

Sak 24/2017 – Neste møte og eventuelt

Jens Sunde opplyste om at han blir pensjonist fra 1.1.2018 og ønsker med det å trekke seg fra Rådet. Han vil uansett delta inntil KMD har oppnevnet nytt medlem.

Neste møte er **13. februar kl 10 – 15** hos Norges geologiske undersøkelse (NGU) i Trondheim. NGU fyller 160 år i 2018.

Tema for dette møte vil bli:

- Oppfølging av saken om Geonorges mandat, rolle og utfordringer
- Informasjonssikkerhet og digital sårbarhet.
- Handlingsplan til nasjonal geodatastrategi
- Oppfølging av klimaendringer og klimatilpasning
- Anbefaling om kartleggingsstrategier

Møter vinter/vår 2018:

15.mai - foreløpig er Kartverket Oslo booket